

ІДЕОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Бєдная В.Б. (м. Київ)

Анотація

В статті дається аналіз формування ідеології формування інфраструктурного забезпечення системи соціальної роботи в сучасній Україні; дається аналіз політичних ідеологій, зокрема, соціальної політики в рамках соціально-демократичної моделі; вплив глобалізації на реалізацію соціальної політики; аналіз соціальних проблем в політичних програмах партій, що пройшли в парламент.

Ключові слова

ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, СОЦІАЛЬНА РОБОТА, ПОЛІТИЧНА ІДЕОЛОГІЯ, ІНФРАСТРУКТУРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, СОЦІАЛЬНІ ПРАЦІВНИКИ, ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ, СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ, СОЦІАЛЬНА СТАБІЛЬНІСТЬ

Актуальність проблеми. Система соціальної роботи та її інфраструктурне забезпечення виступають невід'ємною частиною суспільного середовища, тому рівень їх розвитку та динаміка змін залежать від політичної ідеології та інших відносин, що існують в суспільстві. Сьогодні Україна знову опинилася перед історичним вибором ідеології, стратегії та моделі розвитку для забезпечення стабільного економічного зростання, добробуту народу, утвердження ефективної соціальної держави і громадянського суспільства.

Вступ

Необхідно зазначити, що в даній статті ми будемо акцентувати увагу на розвитку саме соціальної інфраструктури, оскільки інфраструктура соціальної роботи як особлива структурна галузь, що об'єднує інформаційно-речовинні та енергетичні компоненти, покликані забезпечити загальні умови життєдіяльності кризової людини – це штучно створений об'єкт нашого теоретичного аналізу, який є актуальним та необхідним. Різниця між об'єктами соціальної інфраструктури та інфраструктури соціальної роботи полягає в тому, що перші надають послуги у разі звернення до них самого клієнта, а другі відшукуються соціальними працівниками для рішення проблем кризової людини (людини, яка потрапила у важкі життєві обставини і не може або не хоче самостійно їх подолати) і тимчасово, тобто на термін розв'язання проблеми, постають як об'єкти інфраструктури соціальної роботи.

Мета статті:

– проаналізувати ідеологію формування інфраструктурного забезпечення системи соціальної роботи в сучасній Україні.

Теоретичний аналіз впливу політичної ідеології на подальший розвиток соціальної інфраструктури в Україні є **метою** даної публікації.

Обговорення проблеми

Ідеологія – це словесно-теоретична чи знаково-образна форма подання ціннісних орієнтацій певних соціальних груп. В ній з більшою чи меншою адекватністю виражено їх соціальне становище, колективний інтерес, історичну еволюцію, сучасний стан, можливі перспективи розвитку. Це форма духовної діяльності, система поглядів, ідей і теорій, які є результатом віддзеркалення дійсності крізь призму (і з позицій) інтересів певних суспільних класів (груп), як теоретичне обґрунтування системи практичних дій цього класу (соціальної групи), як керівництво до дії й інструмент прогнозування майбутнього, який дає практичні установки для діяльності класу (соціальної групи), особистості і суспільству [2, 132].

Традиційно провідною ідеологічною формою вважається політична, змістом якої є, насамперед, обґрунтування політичної моделі майбутнього, шляхи і засоби його досягнення чи підтримки існуючого устрою (якщо він відповідає цим амбіціям). Тому значне місце в політичній ідеології займає соціальний прогноз, на який покладається визначення основних тенденцій розвитку суспільства загалом та його окремих підрозділів зокрема. У цьому розумінні ідеологія постає у якості методології соціального прогнозування, своєрідної платформи, з позицій якої тенденції суспільного розвитку проглядаються не лише в якості відповідних можливостей, але й у поєднанні з обґрунтуванням основних практичних кроків щодо їх наближення або нейтралізації.

В науковій літературі існують різні критерії класифікації політичних ідеологій. Ми скористуємося класифікацією політичних ідеологій за партійним критерієм, яку подають сучасні філософи України [2, 149].

Ідеологія	Базові цінності	Політичні пріоритети	Партії України
Комунізм	рівність народовладдя	суспільна власність інтернаціоналізм тотальне державне регулювання економіки “експорт ідеології” за межі країни	Компартія України (з 1991 року)
Соціал- демократія	свобода справедливість солідарність	рівність усіх форм власності захист прав та інтересів меншин значна роль державного регулювання економіки: підвищення податків з високих доходів, розширення соціальних програм, націоналізація	Соціалістична партія України Партія Регіони
Лібералізм	свобода	приватна власність захист прав та інтересів меншин мінімізація державного регулювання економіки: зменшення податків, скорочення соціальних програм, приватизація	Ліберально- демократична партія України “Наша Україна” БЮТ

Консерватизм	сім'я релігія мораль	приватна власність мінімізація втручання держави в економіку підвищена увага до армії, готовність відстоювати національні інтереси силовими методами	Християнсько-демократична партія України Консервативна партія
Націоналізм	нація релігія мораль держава	приватна власність, сприяння розвитку інших форм та інтересів меншин помірковані, толерантні відносини з іншими країнами	Національно-демократична партія України Конгрес Українських націоналістів Народний рух України
Фашизм (крайній націоналізм)	раса	приватна власність расизм силова експансія у зовнішній політиці пріоритет військово-промислового комплексу	

Населення України на парламентських виборах 2006 року зробило свій вибір на користь комуністичної, соціал-демократичної та ліберальної (у поєднанні з націоналістичною) ідеологій. Аналізуючи сучасну ситуацію на українському політичному Олімпі необхідно зазначити, що ідеологію лібералізму та націоналізму одночасно сповідують представники блоку “Наша Україна”, а саме: політична партія “Народний Союз Наша Україна”, Партія промисловців та підприємців України, Народний Рух України, Конгрес Українських націоналістів, Українська республіканська партія “Собор”, Партія “Християнсько-Демократичний Союз”. Таким чином, сьогодні парламент представляють п'ять політичних сил – “Народний Союз Наша Україна”, БЮТ, Партія Регіони, Соціалістична та Комуністична партії. На час написання статті коаліція ще не була сформована. В залежності від її типу, подальший розвиток суспільства буде спрямований або ліберальним, або соціал-демократичним шляхом. Іншими словами, у випадку України йдеться про дві головні моделі соціальної політики – **ліберальну та соціально-демократичну**.

Нагадаємо, що мета соціальної політики в рамках ліберальної моделі – забезпечення рівних можливостей, рівних шансів для самореалізації, які надає держава. Обсяг соціального захисту скорочується, а держава бере на себе лише ті функції, які не здатна виконати самотужки особа чи сім'я. Відзначається низька зайнятість серед більшості населення, при цьому спостерігається високий рівень витрат на соціальне забезпечення. Таким чином, соціальна допомога орієнтована на вибрані групи населення. Для працездатних громадян державна допомога обмежується підвищенням трудової активності, соціальна сфера частково роздержавлюється, диверсифікуються

соціальні послуги, акцентується увага на традиційних цінностях, до рішення соціальних проблем залучаються громади та громадські організації.

Мета соціальної політики в рамках соціально-демократичної моделі – досягнення соціальної справедливості, подолання нерівності, що виникає під час розподілу економічних і соціальних ресурсів. Завдання держави – гарантувати й забезпечувати визначений рівень доходів та соціальних послуг незалежно від трудового внеску. Соціальний захист у цій моделі гарантується як право, а потреби населення є підставою для визначення межі соціальних послуг. Обов'язковою умовою для цієї моделі є існування організованого суспільства, а результатом – політична прихильність принципам держави добробуту. Відзначимо, що сьогодні все частіше науковці висловлюють думку щодо зміни держави добробуту державою, що сприяє праці, або державою підтримки, що працює для свого ж благополуччя.

В цілому, як зазначає Є.І.Холостова, держави з соціально-демократичною та ліберальною моделями мають помірну ступінь бідності в порівнянні з консервативною та католицькою моделями [3, 69].

Зазначимо, що важливим чинником, що впливає на соціальну політику в багатьох європейських країнах (у т.ч. і в Україні), є процеси глобалізації, які суттєво обмежують свободу національних органів влади під час провадження ними економічної та соціальної політики, підбиваючи як можливості, так і ефективність систем соціального захисту. Вплив глобалізації проявляється не лише через економічні механізми або посилення діяльності міжнародних економічних та політичних інститутів, але і через формування світової та національної ідеології, що також має вплив на вибір напрямків державної соціальної політики.

Наголосимо на тому, що політична ідеологія має безпосередній вплив на ідеологію формування системи соціальної роботи, яка, в свою чергу, активно впливає на ідеологію розбудови інфраструктури соціальної роботи. З нашого погляду, виявляється доречним стислий виклад головних ідей тих партій та блоків, що пройшли до українського парламенту, оскільки інфраструктура соціальної роботи є залежною від вибору громадянського суспільства. Зазвичай, пропонований план діяльності партії щодо реалізації їх політичних інтересів відображається у політичній програмі, де в упорядкованій формі теоретично обґрунтовуються основні позиції в політичній сфері, викладається послідовність дій в теперішньому і майбутньому залежно від цілей, що стоять перед політичним суб'єктом, обґрунтовуються завдання політичної влади, визначаються завдання, шляхи і цілі пропонованих політичних перетворень, їх засоби, методи і т. ін. Отож, зупинимось на огляді соціальних аспектів виборчих програм українських політичних партій.

Соціальні аспекти виборчої програми **Партії Регіонів** – турбота держави про підвищення рівня життя всього суспільства, створення умов для самореалізації кожної людини; забезпечення державної підтримки соціально вразливим верствам населення: пенсіонерам, інвалідам, багатодітним сім'ям та матерям, які виховують дітей; запровадження багаторівневої системи дієвої допомоги багатодітним сім'ям та родинам, що виховують неповнолітніх дітей і дітей-інвалідів; створення сприятливих можливостей для участі студентів у науково-дослідних та виробничих програмах, що фінансуються як державою, так і різними фондами, приватним капіталом; вироблення та запровадження загальнонаціональної програми освіти молоді в галузі інформаційних технологій; розширення практики надання пільгових житлових кредитів молодим сім'ям; відродження масового фізкультурного руху і розвиток українського спорту, що сприятиме оздоровленню молодих поколінь і покращанню міжнародного іміджу й авторитету України; впровадження системи молодіжного обміну з іншими країнами світу; реформа пенсійної системи; встановлення на законодавчому рівні розміру мінімальної зарплати і пенсії, не нижчих від реального прожиткового мінімуму; індексація заробітної плати, пенсій відповідно до зростання споживчих цін; встановлення вартості й ціни робочої сили відповідно до національного ринку праці, їх поступове підвищення; реформування системи охорони здоров'я з метою забезпечення громадянам свободи вибору медичних послуг, їх гарантованої якості і доступності усіх базових видів медичної допомоги; створення гідних умов життя та праці для фахівців, котрі працюють безпосередньо з людьми і для людей, від яких залежить майбутнє України; сучасне технічне та належне фінансове забезпечення роботи дошкільних, освітніх, діагностичних та лікувальних закладів; сприяння залученню інвестицій у нові освітні технології; створення умов для рівноправного доступу молоді до отримання кредитів на навчання; гнучке поєднання безкоштовної та страхової форм медичного обслуговування; впровадження обов'язкового державного медичного страхування незахищених верств населення, дітей, інвалідів та пенсіонерів; всебічна підтримка студентської молоді та інтелігенції; дієве сприяння з боку держави вітчизняному виробнику медичних препаратів та обладнання; уведення спеціального податку на розкіш, кошти від якого повинні йти виключно на потреби най незахищених верств населення. *Для нашого дослідження головною є ідея регіоналів щодо відновлення соціальної інфраструктури і створення сприятливих умов праці та відпочинку населення.*

Соціальні аспекти програми **Соціалістичної партії України** “Збудуємо Європу в Україні” – щорічне зростання не менш як на 10% на основі відповідного зростання економіки, реальних доходів та заробітної плати громадян, зростання прожиткового мінімуму, вирахованого за реальними цінами і потребами, щорічне створення одного мільйону робочих місць, охорона довкілля, бюджетне фінансування освіти та

медичного обслуговування, гарантування старшому поколінню та ветеранам безоплатної медичної допомоги, морального спокою, поваги суспільства, спеціальна підтримки молоді і студентства – гарантії освіти, працевлаштування та повноцінного житлового кредитування.

За часів Радянського Союзу економічну основу соціалізму становила суспільна власність на засоби виробництва в двох її формах – державній і колгоспно-кооперативній; політичну – союз робітничого класу і селянства; духовну – марксистсько-ленінська ідеологія. Соціалізм характеризує закон планомірного, поступового розвитку. В соціалістичному суспільстві кожному трудівникові забезпечене право на працю, на відпочинок, на матеріальне забезпечення в старості. Праця в ньому є справою честі кожного працездатного громадянина. Соціалістичне суспільство розглядалось як перша фаза суспільства комуністичного, але фактом є те, що випробування історією це суспільство не витримало. Як виявилось, в світі існують соціальні системи, життєві питання в яких, вирішені більш врівноважено, а головне – більш людяно. Конкретна людина в них виявилась більш захищеною, її життя – більш забезпеченим і комфортним, перспективи – більш надійними, ніж при “соціалізмі”.

Повернення до тоталітарного, ідеологізованого, закритого радянського соціалістичного суспільства є неможливим, хоча сьогодні в Україні все ще існує **комуністична партія**, яка має свій електорат.

Як зазначає А.В.Барсуков, якісні зрушення в економіці, що відбулися внаслідок системної трансформації українського суспільства упродовж останнього десятиліття, зумовили необхідність відмови від патерналізму (який був фундаментом комуністичної ідеології) і формування принципово нових суспільно-економічних відносин, які б відповідали вимогам побудови соціальної держави. Запроваджувана модель соціальної політики має передбачати, по-перше, поступовий перехід від державної системи соціального забезпечення до традиційної для ринкової економіки системи соціального захисту, що базується переважно на страховій основі, а також адресній соціальній допомозі для малозабезпечених верств населення, по-друге, формування ринку соціальних послуг та прискорений розвиток тих із них, що пов'язані з вирішенням найгостріших соціальних проблем. Реалізація цього двоєдиного завдання і становить зміст соціальної політики перехідного періоду [1, 7].

Протилежними до ідеології комунізму є ліберальні ідеї й погляди, об'єднані в своєрідну ідеологію, в межах якої вирішені всі суперечності й задоволені людські потреби. Як зазначає Ф.Фукуяма, лібералізм пропонує кінцеву раціональну форму соціально упорядкованого, врівноваженого суспільства, найвищою цінністю якого є особистість. Вона не має альтернативи, історія завершилася, людству залишається

лише поширювати цю ідеологію на всі інші країни, регіони і створити вселюдську державу – ліберальну демократію в політичній сфері.

Лібералізм у *політичній* сфері забезпечує вільні вибори всіх інститутів влади, створення системи стримування і противаг, правову державу, рівність громадян перед законом, визнання права кожного користуватися основними свободами (свобода слова, зборів, створення асоціацій і партій), а також толерантність щодо інакомислення й захист прав меншин. В *економічній* сфері головною ідеєю лібералізму є ідея вільних суб'єктів індивідуального і групового підприємництва, існування ринку й конкуренції, що дозволяють людині реалізувати свою ініціативу і самостійність не лише в економічному житті, а й в інших сферах суспільних відносин.

У *соціальній* сфері ліберали обстоюють ідею рівності можливостей кожного члена суспільства, незалежно від того, до якої соціальної групи чи класу він належить, на якому щаблі соціальної піраміди стоїть, але неодмінно відповідно до його витрачених зусиль, рівня працелюбства, підприємливості, діловитості, рішучості й інших якостей.

Теоретично можна зазначити, що ліберальні цінності в нашому політикумі намагаються сповідувати блок “Наша Україна” та Блок Юлії Тимошенко.

Соціальні аспекти програми **блоку “Наша Україна”** – збільшення зарплат (підвищення середньої зарплати у 2,5 рази за 2 роки) і пенсій (мінімальна пенсія більша за прожитковий мінімум, розвиток приватних пенсійних фондів), підвищення допомоги при народженні дитини, фінансова підтримка сімей, які виховуватимуть сиріт та безпритульних, встановлення з 2007 року державних стипендій для стажування молоді за кордоном, забезпечення її доступними кредитами на навчання, створення фонду соціального житла (збільшення удвічі обсягу кредитів для молодіжного житлового будівництва), загальнодоступна якісна система охорони здоров'я (не лише лікування, а й попередження захворювання, відновлення обов'язкових профілактичних оглядів груп професійного ризику, молоді), розвиток системи підготовки сімейних лікарів, підвищення якості підготовки кадрів, обмеження реклами алкоголю, цигарок, лікарських препаратів, захист довкілля, контроль якості води, продуктів, ліків; освіта, наука, культура, духовність – головні чинники національного розвитку та добробуту людей, фінансування науки відповідно до потреб зростання науково-технологічного та інноваційного потенціалу, пріоритетне фінансування культури і соціальне забезпечення її працівників. Зазначимо, що для реалізації ідей, які проголошує дана партія – кожний випускник загальноосвітньої школи вільно володітиме принаймні однією іноземною мовою та вмітиме працювати на комп'ютері, відродження села, створення гідних умов життя селян, розвиток мережі закладів культури, медицини, соціальних послуг, дитячих садків, шкіл, якісних доріг, тепло і газ, кредити на житло – необхідно розвивати *соціальну інфраструктуру*.

Основним напрямом зовнішньої політики України залишатиметься інтеграція до європейських структур. Пріоритетами “Нашої України” є забезпечення політичних, економічних інтересів держави, захист українських громадян за кордоном, просування вітчизняних товарів на світові ринки, залучення інвестицій, утвердження досягнень України за кордоном, завершення вступу України до СОТ (2006 рік) з гарантіями збереження інтересів держави та вітчизняного виробника, набуття Україною статусу асоційованого члена ЄС у максимально стислі терміни.

Блок “Наша Україна” обіцяє, що держава надасть допомогу тим, хто її потребує, люди відчують турботу держави через господарювання на місцях територіальних громад, які отримують для цього повноваження і ресурси.

Соціальні аспекти програми **Блоку Юлії Тимошенко** – безперешкодний доступ до духовної освіти для кожної дитини, зупинення пропаганди жорстокості та моральної розбещеності, зрівняння статусів закладів духовної та світської освіти, об’єднання зусиль держави, громадянського суспільства і релігійних конфесій у боротьбі проти безпритульності, алкоголізму та наркоманії, СНІДу, проституції та злочинності, за підтримкою держави наближення якості умов життя в місті та в селі; від народження та до завершення освіти для усіх закладів освіти незалежно від форми власності – єдина вартість послуг по вихованню та освіті дітей і далі від рівня заможності родини ці послуги оплачує або родина, або держава та родина разом, або тільки держава, якщо родина не в змозі, чи дитина є сиротою; запровадження страхової медицини; чіткий перелік медичних послуг, які будуть всім без виключення надаватись безкоштовно; нова державна пенсійна система – кожному відкладатиметься пенсія на особистий рахунок протягом всього життя, а держава охоронятиме її від знецінення; виконання програми “Територія Якісного Життя” – побудова в центрі міст та районів замість “хрущовок” – високоякісного житла, де їхні мешканці за своєю ж адресою зможуть отримати квартиру в півтора рази більшої площі, ніж мали без доплати, а ті хто захочуть придбати квартири в таких нових домах, зможуть отримати довгострокові кредити на 10-30 років без сплати відсотків; стипендії – до рівня прожиткового мінімуму; допомога родинам, де є діти або дорослі інваліди, не менше двох тисяч гривень на місяць; відкриття державних закладів для навчання дітей-інвалідів; створення для інвалідів необхідних умов роботи та життя в соціумі.

Досвід суспільного розвитку показує, що для програми будь-якої партії головною вимогою обґрунтованості і дієвості є збалансованість між високим рівнем цілей, завдань, якого необхідно досягнути, гасел, які потрібно реалізувати в кінці історичного відрізка, на який розроблена програма, і практичних дій, на підтримку яких можна мобілізувати широкі маси в нинішніх (для кожного проміжного етапу) політичних умовах.

Концептуальна модель соціального захисту на державному рівні, яка відповідає умовам розвитку сучасного українського суспільства, знаходиться між ліберальною та соціально-демократичною альтернативами її функціонування та розвитку і покликана забезпечити двох цільову орієнтацію. Перша – на розвиток соціальної динаміки та вплив на соціально активних, динамічних, адаптованих до ринку людей. Друга – на забезпечення соціальної стабільності та підтримку малозабезпечених груп населення. В якості суб'єктів управління така модель включає не тільки державу, але й різноманітні структури громадянського суспільства, яке формується. Вона повинна поєднувати в собі державні, колективні та приватні засади.

Для подальшого розвитку вітчизняної системи соціальної роботи та її інфраструктурного забезпечення приблизно на п'ять років, спираючись на програми владних партій, можна прогнозувати наступне.

Перше. Практично кожна політична програма містить ідею щодо збереження та подальшого розвитку інфраструктури. Справді, важко виконати завдання щодо навчання кожного школяра роботі з комп'ютером, не маючи при цьому самого комп'ютера. Тому розвиток всіх видів інфраструктури повинен зайняти чільне місце в планах практичної реалізації задекларованих партіями та урядом дій.

Друге. Система соціального захисту в Україні має низку труднощів: розповсюдження такого явища як бідність населення; інертність старої системи соціального захисту; обмеженість ресурсів та недоліки адміністративної системи. Тому особливу увагу необхідно приділяти створенню спеціальної системи соціальної підтримки, що дозволяє забезпечити самим необхідним тих, хто її потребує. У зв'язку з цим, розподілу допомоги має надаватися велике значення. Виникнення адміністративних труднощів при визначенні як їх розміру, так і одержувачів допомоги, припускає, що існуючі суспільні об'єднання повинні бути включені в організацію програм соціального захисту.

Третє. Важливою є ідея про децентралізацію влади та про значущість громад у вирішенні проблем, що постають перед людиною на певному етапі її життя.

Четверте. Процес урбанізації має свої позитивні та негативні впливи як на суспільство, так і на окрему людину. Важливим є той факт, що перед владою постає питання про якість життя і у місті, і у селі.

П'яте. Заслуговує на увагу факт згадки про незахищені верстви населення і прагнення створити гідні умови для їх життя і праці – відкриття державних закладів для навчання дітей-інвалідів; створення для інвалідів необхідних умов роботи та життя в суспільному середовищі.

Шосте. Оскільки соціальне житло ми відносимо до об'єктів соціальної інфраструктури, важливим для нас є акцент на тому, що влада готова до його побудови. Зазначимо, що практично кожна цивілізована країна має фонд соціального житла.

Висновки

Таким чином, підсумовуючи вищесказане, зробимо **висновки**.

По-перше. Соціальна інфраструктура виступає невід'ємною частиною суспільного середовища і рівень її розвитку та динаміка змін залежать від політичної ідеології та інших відносин, що існують в суспільстві.

По-друге. Населення України на парламентських виборах 2006 року зробило свій вибір на користь комуністичної, соціал-демократичної та ліберальної (у поєднанні з націоналістичною) ідеологій. Сьогодні український парламент представляють п'ять політичних сил – “Народний Союз Наша Україна”, БЮТ, Партія Регіони, Соціалістична та Комуністична партії.

По-третє. Важливим чинником, що впливає на соціальну політику в багатьох європейських країнах (у т.ч. і в Україні), є процеси глобалізації. Вплив глобалізації проявляється не лише через економічні механізми або посилення діяльності міжнародних економічних та політичних інститутів, але і через формування світової та національної ідеології, що також має вплив на вибір напрямків державної соціальної політики. Сучасні реалії свідчать про можливість існування двох моделей соціальної політики України – соціально-демократичну та ліберальну.

По-четверте. В будь-якому випадку, практично кожна політична програма містить ідею щодо збереження та подальшого розвитку соціальної інфраструктури, децентралізацію влади, значущість громад у житті суспільства, якість життя тощо. Отже, сучасна ситуація, в якій перебуває українське суспільство, потребує активних дій щодо збереження та подальшого розвитку інфраструктури, яка відіграє важливу роль у суспільних перетвореннях

П'яте. Україна мусить трансформувати себе в мережеве суспільство і в економіку знань, щоб бути здатною існувати в ХХІ ст. Для цього необхідно розпочати реформи, використовуючи перспективи щодо інформаційних технологій, щоб активізувати економіку, відкрити суспільство й відстоювати соціальну справедливість.

Перспективи подальших наукових досліджень

Джерела

1. Барсуков А.В. Регіональна соціальна політика: інформаційне забезпечення її формування та реалізації: Автореф. дис. ...канд. екон. наук: 08.09.01 / Львів, 2006. – 20 с.

2. Культура. Ідеологія. Особистість: Методолого-світоглядний аналіз. / Губерський Л., Андрущенко В., Михальченко М. – 2-е вид. – К.: Знання України, 2005. – 580 с.

3. Холостова Е.И. Социальная политика: Учебное пособие. – М.: ИНФРА-М., 2001. – 204 с.

Стаття надійшла 14.07.2006 р.